

взаємодія душі, думки та почуття формують, за словами Р. Петрука, образ.

Л. Лисенко, кандидат мистецтвознавства, доцент, спираючись на міркування Пікассо, який висловив жаль з приводу фактичного зникнення системної мистецької освіти в Європі, звернула увагу на необхідність кожному митцеві формувати власну систему засобів вираження. Саме так, на її думку, можна зберегти київську школу малярства. Як скульптурознавець і просто не байдуха людина, Людмила Олександрівна показала недоліки кампанії винищення пам'яток, яка активізувалась у нас з приводу «декомунізації».

У виступі відомого українського митця, професора кафедри живопису **В. І. Баринової-Кулеби** йшлося про явище «космосу нації», яке формує ментальні та художні смаки. Вона ділилася власним досвідом і переживаннями про долю київської школи образотворчого мистецтва, про поєднання традицій та нових ознак творчості представників «нової хвилі». Зокрема, Віра Іванівна вважає, що слід відновити традиційну систему обговорень, дискусій щодо тенденцій сучасного та майбутнього розвитку образотворчого мистецтва в НАОМА. Тому неформальний характер таких дискусій заслуговує на підтримку.

М. Кисельов: «Вважаю, що сьогодні ми зробили цікаву і вельми продуктивну спробу розглянути складні й почасти драматичні стосунки між фундаментальними формами суспільної свідомості (філософією, наукою, релігією та мистецтвом), проблему надзвичайно важливу як для митця, так і для вченого. Позитивним є й те, що ми здійснили це в режимі експромту, вільного і незаангажованого обміну думками. Формат «Круглого столу» надає для цього усі можливості. Сподіваюсь, що цей прецедент стане традицією в НАОМА».

**Микола Кисельов,
Інна Корж**

Юрій Рубашов

заслужений діяч мистецтв України,
доцент кафедри рисунка НАОМА

Шлях до себе. Американський художник Вільям Бейлі

Анотація. Автор статті знайомить читача з життям і творчістю відомого американського художника Вільяма Бейлі. Шлях митця до суспільного визнання був складним, проте жага до образотворчості, наполегливість у досягненні мети зробили його ім'я відомим широкій мистецькій громадськості Сполучених Штатів. Художня особистість майстра, його творча манера, утаємничена метафоричність, ретельно вибудована композиція, помітно вирізняються на тлі багатолікового американського арт-ринку.

Твори Вільяма Бейлі знаходяться у всесвітньовідомих музеях та галереях Сполучених Штатів, експонувалися на персональних виставках в європейських столицях. Він є професором Єльського університету, почесним членом Римської академії мистецтв.

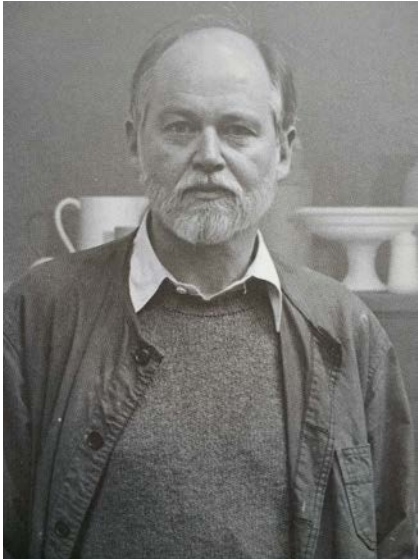
Ключові слова: Єльський університет, пошук, художник, натюр-морт, Італія.

Нью-Йорк, лютий 1991 року. До галереї Роберта Шолькопфа, що на 57-й вулиці, ми з дружиною потрапили випадково. Зайшли радше зігрітися, ненароком звернувши увагу на афішу «William Bailey».

Після пронизливої холоднечі і шаленої турбулентності гігантського міста виставка дивним чином заспокоїла, запрошуючи в якийсь застиглий світ утаємничених об'єктів. Полотна стримані за манерою і кольором. Ретельно прописана поверхня, точно вибудована композиція.

Виставка щойно відкрилася. Автор у піджаку й краватці більше схожий на науковця. Ми познайомилися. Доброзичлива, інтелігентна людина. Люб'язно відповів на наші запитання й подарував об'ємну монографію з дарчим написом. Його зовнішність ніби підкреслювала – не шукайте на полотнах емоцій, все прораховано й пропущено через фільтри особистого мистецького світосприйняття.

Вільям Бейлі народився 17 листопада 1930 року в невеликому містечку Консіл-Блафс центральноамериканського штату Айова, на березі Міссурі. Велика депресія 1929 року змусила родину хлопчика шукати роботу в різних містах Америки. Закінчивши школу в Канзас-Сіті, юнак поступив на факультет дизайну Художнього коледжу Канзаського університету. Невдовзі перейшов на факультет живопису. В бібліотечній книгозбірні подовгу затримувався

Вільям Бейлі

біля полиць з альбомами репродукцій європейських музейних колекцій, особливо доби Відродження, періоду класицизму. Йому подобалися складність сюжетів, насиченість деталями, продуманість композиційних вирішень, академічна довершеність. Особливо вразила творчість Домініка Енгра, захоплювався натюрмортами Сурбарана, Шардена, Моранді. Не оминав, безперечно, каталоги й мистецькі часописи з новинами строкатого Нью-Йоркського арт-ринку.

В 1945 році помер його батько. Життєві обставини і вкрай нестабільне матеріальне становище родини змусили Вільяма полишити навчання і в 1951 році піти добровольцем до американської армії. Спочатку Японія, потім кілька місяців – на Корейському півострові у зоні бойових дій.

Згодом знову Японія. Біля військової бази сержант Бейлі орендував майстерню і, коли траплявся вільний час, малював, вів щоденник, багато читав. Військова сторінка біографії майбутнього художника перегорнулася в 1953 році з настанням перемир'я. Невдовзі, за рекомендацією приятеля, кілька місяців працював креслярем (згодилась військова штабна спеціальність) в офісі великої сталеливарної компанії в місті Вічита. Через півроку, поповнивши свій банківський рахунок, вирушив на Східне узбережжя до Нью-Йорка – міста великих надій і сподівань. Потім були штат Коннектикут, місто Нью-Гейвен, де восени 1953 року вступив до престижного Єльського університету. В 1955 році Вільям Бейлі отримав ступінь бакалавра й упродовж року стажувався у Римі.

Повернувшись, молодий художник показав свої роботи професорові Джозефу Альберсу – знаному й авторитетному педагогові, який і взяв його на свій курс. В 1957 році Бейлі отримав ступінь магістра. Художник згадував, що Альберс був першим, хто поставився до його творчих спроб серйозно, і що ідеї метра були актуальні та переконливі. Він міг бачити позитивне у будь-якій роботі, навчав В. Бейлі критично мислити і бути вимогливим до своєї творчості. Альберс підтримував стосунки з Джексоном Поллоком та Віллемом де Кунінгом і був прихильником їхньої виняткової художньої харизми. Мистецька ідеологія й система викладання Єльського університету ґрунтувалася на абсолютній свободі самовираження та давала широкі можливості для творчого пошуку в різних стилях і напрямках. Бейлі наголошував, що завжди був фігуративним художником. Його ранні експерименти в абстрактному живописі

Вільям Бейлі. Натюрморт «Монтеркі». 1981

мали фігуративне підґрунтя. Проблема полягала лише в тому, як вмонтувати реальний об'єкт у сучасну, абстрактну, візуальну систему. Підсвідомо він постійно опонував авангардизму. Захоплення Енгром, Шарденом, Моранді підживлювало його внутрішню потребу мислити реальними формами.

У 1960 році, за дорученням Держдепартаменту США, Вільям Бейлі перебував у ряді країн Південно-Східної Азії. Три місяці він був позбавлений можливості займатися живописом, будучи поза західним культурним середовищем, проте це дало неочікуваний для художника результат. Бейлі згадував, що він забув про всі речі, які його хвилювали, ніби очистив свою свідомість у передчутті нової творчої якості. На зворотному шляху митець зупинився в Афінах, Римі, Парижі та Лондоні. Музейні скарби європейських столиць стали серйозним іспитом для його мистецької самоідентифікації. Повернувшись до Сполучених Штатів, художник оселився в невеличкому містечку Брефорд у штаті Коннектикут, а студію орендував неподалік, у Нью-Гейвені.

Бейлі згадував, що на той час у нього не було відчуття матеріалу, тому він завжди віддавав перевагу стилю, зовнішньому виду зображень. Його живопис здавався йому фальшивим, проте інтуїція підказувала – це його шлях. Митець багато працював над власною стилістикою. Об'єктами його уваги ставали предмети повсякденного побуту: горщики, чашки, миски...

Влітку, починаючи з 70-х, художник жив і працював в Італії, на схилах Умбрії, у старому фермерському будинку матері, італійки за походженням. Місцевий колорит привніс до живопису Бейлі світло, якого бракувало полотнам американського, «зимового» періоду. Італія полонила духовний простір митця і стала важливою складовою його творчості.

Бейлі був зачарований італійською провінцією, її духом і колоритом, які гармонійно співзвучні шедеврам італійського Відродження. Художник писав, що пропорції предметів певною мірою співпадають з тим, що він підсвідомо абсорбував з італійської міської архітектури. Дивлячись на картину, він

Вільям Бейлі. П'яца Фортебраціо. 1981

точно міг сказати: це написано на півночі, в Нью-Гейвені, а це на півдні – в Італії. Один із своїх натюрмортів митець назвав «Монтеркі» тому, що в італійському містечку з такою назвою народилася його мати. Твір за колоритом асоціюється з роботами П'єро делла Франческа, а в музеї згаданого містечка зберігається «Мадонна дель Парто». Назви переважної частини натюрмортів Бейлі присвячені назвам конкретної італійської місцевості.

На запитання критиків щодо предметів, які оселяються в його полотнах, майстер відповідав, що обирає речі, які йому до вподоби, які його оточують і, головне, не потребують історичного або соціального контексту, а також, значною мірою, мають метафоричний сенс. Свої твори Бейлі характеризує як фігуративний живопис. Він вільно «грає» з пропорціями предметів, які зображує, формуючи на полотні необхідне йому середовище. Як правило, робочий процес уповільнюється, бо певний час художник працює по пам'яті. В результаті робота втрачає одну якість і набуває іншої, не менш цікавої. Він відкидає сюжетність і намагається надати зображенню жорсткої конкретної форми. Митець не любить, коли його називають реалістом, наголошуючи, що його твори не з життя, вони вигадані. Бейлі не працює з натури, не робить ескізів, попередніх замальовок і, за його словами, ніколи не знає, що буде в фіналі.

Вільям Бейлі вважає, що кожен художник деякою мірою самоук і, незважа-

ючи на суму засвоєних знань і технічних навичок, є, по суті, заручником свого внутрішнього «я», що примушує переосмислювати набуте, вчитися слухати себе.

У 50–80-ті роки минулого століття реалізм в американському образотворчому мистецтві, з різних причин, був відсунутий на другий план. Мода на творчі рефлексії співпала з активним економічним розвитком суспільства, або стала наслідком його, і реалізм як мистецький напрямок сприймався архаїчним і не вартим належної суспільної уваги. Проте з музейних експозицій не зникли роботи американських художників-реалістів, хоча деякі і не вважали себе такими – брати Соєри, Еліс Ніл, Ендрю Вайєт, Ніл Веллівер, Джейн Фрейліхер, і в тому числі Вільям Бейлі.

Перша персональна виставка Бейлі відбулася в університетському музеї Роберта Флемінга в 1956 році. В його мистецькому «портфоліо» сорок чотири персональні виставки та півсотні за його участю в європейських столицях, галереях і музеях Сполучених Штатів. Твори Вільяма Бейлі знаходяться в Художньому музеї Бостона, в Музеї сучасного мистецтва в Нью-Йорку, Смітсонівському інституті у Вашингтоні, в Музеї американського мистецтва Вітні, Національному музеї американського мистецтва у Вашингтоні, Пенсільванській академії образотворчих мистецтв, галереї Ельського університету та багатьох інших. Починаючи з 1969 року він – професор Ельського університету, декан живописного факультету, почесний член Римської академії мистецтв.

Творчість Вільяма Бейлі – це довгий мистецький шлях до визнання і комерційного успіху, торований сумнівами, розчаруваннями, виснажливою інтелектуальною працею. Пазли його мистецьких уподобань склалися в гармонійну картину власної творчої індивідуальності.

1. Mark Strand. Art of The Real. Nine American Figurative Painters. New York, Clarkson N. Potter, Inc./Publishers, 1983. – p. 13–34.
2. John Hollander. William Bailey. New York, Rizzoli, 1991. – p. 15–45.
3. Frank H. Goodyear, Jr. Contemporary American Realism since 1960. New York Graphic Society, Boston in association with the Pennsylvania Academy of the Fine Arts, 1981. – p. 158–162.

Путь к себе. Американский художник Уильям Бэйли

Юрий Рубашов

Аннотация. Автор статьи знакомит читателя с жизнью и творчеством известного американского художника Уильяма Бэйли. Путь мастера к общественному признанию был сложным, но желание стать художником, упорство в достижении цели сделали его имя известным художественной обществу Соединенных Штатов Америки. Творческая личность мастера, его живописная манера, тщательно выстроенная композиция, тонкое ощущение колорита выделяют его холсты на фоне многоликого американского арт-рынка.

Художественное образование Бэйли получил в престижном Йельском университете. Важной составляющей его творчества стали впечатления от пребывания в Италии, что и определило стилистическую направленность его творчества.

Произведения Уильяма Бэйли находятся во всемирно известных музеях и галереях Соединенных Штатов, экспонировались на персональных выставках в европейских столицах. Он является профессором Йельского университета, почетным членом Римской Академии.

Ключевые слова: американский художник, Йельский университет, поиск, Италия, натюрморт.

Exploring Himself. American Artist William Bailey

Yuriy Rubashov

Annotation. The author of the article introduces the reader to the life and work of the American artist William Bailey. The creative way of a famous artist who was born in 1930 was rather difficult, but he managed to find his unique personality. The artistic ideology and teaching system at Yale University, where he received a bachelor's degree, was based on the absolute freedom of expression and provided ample opportunities for creative searches in different styles and directions.

An important inspiring component of his work was Italy, which captured the spiritual space of the artist and determined his stylistic orientation. Still lives of William Bailey are fascinating by their perfection, the proportion and proportion of objects to a large extent correlate with the fact that he subconsciously absorbed from the Italian city architecture.

The works of William Bailey are in Boston Museum of Fine Arts, The Museum of Modern Art in New York, National Museum of American Art, Smithsonian Institution, Washington, Pennsylvania Academy of Fine Arts, Whitney Museum of American Art, Yale University Art Gallery and many others.

Keywords: American artist, Yale University, search, Italy, still life.

CONTENTS

FROM THE HISTORY OF ART EDUCATION

Kupchynska L. Academy of Fine Arts Vienna and Ukrainian Artists of the Late XVIII – Early XX Centuries (from Austrian Archival Heritage)	5
Molyn V. Academy Alumni in History of Kosiv Art School	16
Popovych K. Fundamental Milestones of the Development of Lithographic Department at Ukraine's National Academy for Fine Arts and Architecture	28

ART AND EDUCATION PRACTICE

Mitchenko V. Heorhiy Narbut's Font Art	39
Trubnykova L., Svyariov V. Basic Drawing	48
Nikitin A. Methodological and Scientific Work of Professor O. Krivonos in the Context of Drawing Department Development 1970–1980	60
Myhailiyskii O. Students' Individual Work as the Essential Part of the Professional Competence Development of Bachelor of Fine Art	67
Tykhoniuk V., Tykhoniuk E. Font compositions by Vladimir Yurchishin: sources of inspiration and original development	74
Revenok N. Expertise of porcelain and faience in museum practice	80
Khrapachov O. Spiritualization in Art	87

SCIENTIFIC RESEARCH

Kutsevych V. Universal Design as the Basis of Architectural Barrier-Free Environment	96
Mazur V. The Iconographic Features of Yov Kondzelevich's Autohoship Iconostasis Ensemble	106
Yehorov Y. The State of Historical, Cultural and Natural Heritage of Cherkasy Region	113
Mikheienko K. Chernihiv's Temples of Pre-Mongol Period	122
Osadcha O. Key Artistic Methods for Creating the Space Component of Icons	135
Lukovska O. The Renaissance of Textile Art in Europe: late XIX th – the first half of XX th century	143
Komarov K. Architectural Composition Methods in the Context of Non-Visual Landmarks Formation	149
Shyriaiev T. Trends in the Classification System of Kyiv Hotels of XIX – early XX Centuries in Terms of Comfort	160
Nesterenko P. Book Jacket as an Important Element of the External Design of the Book: Functional Features	173